
Esej

Americký Husserl?

John Rogers Searle 31. 7. 1932 – 17. 9. 2025

Tomáš Hříbek

Filosofický ústav AV ČR, v. v. i., Praha
hribek@flu.cas.cz

Abstract:

An American Husserl?

John Rogers Searle 31. 7. 1932 – 17. 9. 2025

An obituary of the American philosopher John R. Searle, summarizing his most important contributions to the philosophy of language, mind, and social ontology. The author emphasizes the unusual systematicity of Searle's work, its importance for the Czech philosophical community, and the remarkable parallels with phenomenological philosophy.

Keywords: John R. Searle, speech acts, intentionality, social ontology

DOI: <https://doi.org/10.46854/fc.2025.4r.723>

„Když se nedokážete vyjádřit jasně, pak věci sami nerozumíte.“

John Searle¹

V září letošního roku nás opustil profesor John Searle, jeden z posledních velkých filosofů druhé poloviny 20. století. Od šedesátých let udával tón diskusí spolu s Donaldem Davidsonem, Danielem Dennettem, Hilary Putnamem a Richardem Rortym, z nichž většina však odešla již před deseti až dvaceti lety. Searle byl tudíž posledním žijícím představitelem zmíněného heroického období filosofie. Mnohé z jeho myšlenek a argumentů nejspíš budou rezonovat i nadále; v současnosti například opět získala na aktuálnosti jeho známá kritika umělé inteligence. Avšak vybírat ze Searlova odkazu izolované

1 Searle, J. R., *Intentionality: An Essay in the Philosophy of Mind*. Cambridge, Cambridge University Press 1983, s. x.

argumenty znamená zkreslovat jeho záměry. Searlův přístup se totiž vymykal běžnému stylu práce analytických filosofů tím, že časem budoval cosi, co nelze považovat za nich menšího než filosofický systém. Ačkoli se nezabýval praktickou filosofií (etikou a estetikou),² jeho systém obsáhl téměř vše, co bychom řadili do teoretické filosofie – ontologii, filosofii jazyka a mysli, a teorii racionality –, a to ve vzájemné provázanosti. Tato systematickosti spojuje Searla s velkými filosofi předchozích staletí.

V našich podmínkách mělo Searlovo dílo navíc mimořádný a přímý dopad na formování české komunity analytických filosofů, s jejímiž členy byl po tři desetiletí v pravidelném kontaktu. Avšak i pro kolegy, kteří vycházejí z nedávna dominantní fenomenologické tradice, mohou být Searlovy práce přínosem. Přestože podle jeho vlastního vyjádření byla pro něj díla zakladatele zmíněné tradice zklamáním a nenaučil se z nich „doslova nic“,³ někteří současní fenomenologové považovali v jistém období Searla div ne za reinkarnaci Edmunda Husserla. Ačkoli se dnes tento názor již jeví jako neudržitelný, pravdou zůstává, že Searle se dlouhodobě a systematicky věnoval některým z témat – byť jiným způsobem a s pomocí jiných metod –, kterým se věnoval Husserl a jeho následovníci. Ze všech uvedených důvodů tedy stojí za to si klíčové myšlenky amerického myslitele připomenout.

Teorie jazyka a intencionality

John Searle pocházel z Denveru, ale jeho filosofický styl a metodologii utvářel Oxford padesátých let, kam se dostal díky Rhodesovu stipendiu. Strávil zde nakonec celých sedm let ve společnosti velikánů tehdejší filosofie jazyka, zvláště J. L. Austina, H. P. Grice a P. F. Strawsona, jejichž myšlenky měly největší vliv na Searlovo vlastní rané dílo. Hlavním výsledkem tohoto období byla monografie *Speech Acts*,⁴ kterou vydal už jako profesor filosofie na University of California v Berkeley, kde učil od roku 1959 až do svého penzionování v roce 2014. Searle analyzoval řečové akty prostřednictvím rozlišení mezi ilokuční silou a propozičním obsahem a nabídl podrobné schéma pro klasifikaci a vysvětlení základních druhů řečových aktů pomocí rejstříku zá-

2 Při různých příležitostech se však Searle vyjádřil i k aktuálním morálněpolitickým tématům – ať už to byly studentské bouře na amerických univerzitách v šedesátých letech 20. století, nebo „válka s terorismem“ první dekády 21. století. K prvnímu tématu viz Searle, J. R., *The Campus War: A Sympathetic Look at the University in Agony*. London, Penguin 1972; k druhému tématu viz Searle, J. R., *Terror.doc*. (2001). Dostupné na: <https://web.archive.org/web/20080515215424/http://list-socrates.berkeley.edu/~jsearle/pdf/terrorism.pdf>; [cit. 24. 10. 2025].

3 Searle, J. R., *The Phenomenological Illusion*. In: týž, *Philosophy in a New Century: Selected Essays*. Cambridge, Cambridge University Press 2008, s. 112.

4 Searle, J. R., *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge, Cambridge University Press 1969.

kladních podmínek, mezi nimiž jsou podmínky vstupu a výstupu, přípravné podmínky, podmínky propozičního obsahu, podmínky upřímnosti a podstatné podmínky. Nejdůležitější jsou ty poslední, neboť se týkají ilokučního smyslu daného typu řečového aktu. Ilokuční smysl tvrzení je představit věci tak, jak jsou, smysl rozkazu udělat něco, co by splnilo požadavek rozkazu, atd. Přestože Searle stavěl na podnětech gigantů, jako byli Austin či Wittgenstein, učinil rozhodné kroky vpřed v systematickosti a nabídl slibné teorie reference a významu a ukotvení řečových aktů v sociálních institucích. V poslední kapitole knihy poskytl i řešení problému vyvození „má být“ (*ought*) z „jest“ (*is*), které lze považovat za Searlovu jedinou, byť velmi významnou intervenci na poli etiky (metaetiky). Searlova teorie řečových aktů v následujících dekadách zasáhla i do oborů za hranicemi filosofie, neboť s ní pracovali lingvisté i literární teoretici.⁵

V roce 1983 vychází nová monografie *Intentionality*, v níž jde Searle ještě dál či hlouběji než ve *Speech Acts*, neboť nenavrhuje nic menšího než obecnou teorii intencionality, která má zakládat i dříve zpracovanou teorii jazykových fenoménů. Nová teorie má mimo jiné vysvětlit, že řečové akty odvozují svou intencionalitu z původní intencionality psychologických stavů. Searlova teorie intencionality je podobně strukturní jako jeho teorie jazyka. Každý typ intencionálního stavu zahrnuje určitý psychologický modus a propoziční obsah. Klíčovým nástrojem nové teorie je však pojem podmínek splnitelnosti (*conditions of satisfaction*), což je zobecnění pojmu pravdivostních podmínek (*truth conditions*). Pochopit, co je přesvědčení (*belief*), znamená poznat, za jakých podmínek je pravdivé, a v případě touhy (*desire*), za jakých podmínek je uspokojena. Searle však mimochodem nepovažuje za primární formy intencionality přesvědčení a touhy, nýbrž vnímání (*perception*) a jednání (*action*), jejichž originální analýzy nabízí. Další velmi zajímavou inovací představují pojmy Síť (*Network*) a Zázemí (*Background*), resp. teorie s nimi spojené. Ačkoliv teorie Síť je jistou variantou intencionálního holismu, na němž v sedmdesátých až osmdesátých letech panovala mezi nejvlivnějšími filosofi jazyka a mysli více méně shoda, teorie Zázemí je vysoce inovativní a podle mého mínění stále ještě nevytěžený pokus ukázat, že intencionální stavy mohou existovat jen díky zázemí neintencionálních mentálních fenoménů, jako jsou jisté základní dovednosti a schopnosti.

5 Searle, J. R. – Kiefer, F. – Bierwisch, M. (eds.), *Speech Act Theory and Pragmatics*. Dordrecht, Kluwer 1980. Tsohatzidis, S. L. (ed.), *Foundations of Speech Act Theory: Philosophical and Linguistic Perspectives*. London, Routledge 1994.

Někteří historici filosofie později upozornili, že základy k rané teorii řečových aktů položil již na začátku 20. století fenomenolog Adolf Reinach, o jehož příspěvku však ani Austin, ani Searle nevěděli.⁶ A podobně někteří fenomenologicky orientovaní filosofové upozorňovali na podobnosti mezi Searlovou a Husserlovou teorií intencionality. Zvláště Searlův kolega z Berkeley, americký specialista na kontinentální filosofii Hubert Dreyfus, ve své knize o Heideggerově *Bytí a času*⁷ vyportrétoval Searla jako novodobého Husserla. Dreyfusovi sice vděčíme za to, že přeložil Heideggera do jazyka, kterému dokážeme rozumět (a někteří z nás by dodali: do jazyka, v němž konečně dává smysl), ale jeho interpretace Searla zastírá důležité rozdíly mezi ním a Husserlem.

Za prvé je zde podstatný rozdíl v metodě, která je v Husserlově případě kombinací transcendentální redukce a introspekce (náзору podstat), kdežto v Searlově případě je to logická analýza. Zdá se, že logická metoda specifikace podmínek splnitelnosti má jednoznačnou výhodu nad introspekci, mj. proto, že v mnoha případech nejsou podmínky splnitelnosti dostupné vědomí, neboli nejsou fenomenologicky reálné. Za druhé, Searlova teorie je sice – podobně jako ta Husserlova – nereduktivistická, tzn. že se snaží podat teorii intencionality, aniž by intencionální vlastnosti redukovala na nějaké jiné vlastnosti. Avšak Searle je, na rozdíl od Husserla, naturalista, tj. považuje mysl v zásadě za biologický fenomén.⁸ Jak vysvětluje zvláště v pozdější monografii *The Rediscovery of the Mind*,⁹ psychologické fenomény jsou zapříčiněny a realizovány materiálními stavy mozku. Mnozí z nás sice mohou nadále pochybovat o tom, zda se Searlův biologický naturalismus skutečně liší od materialismu, jehož byl energickým kritikem, či naopak sklouzává k nějaké verzi atribučního dualismu. Avšak v každém případě se liší od jakéhokoli antinaturalismu, tedy i od toho Husserlova.

6 Viz Mulligan, K., *Promising and Other Social Acts: Their Constituents and Structure*. In: Mulligan, K. (ed.), *Speech Acts and Sachverhalt: Reinach and the Foundations of Realist Phenomenology*. The Hague, Martinus Nijhoff 1987, s. 29–90; Nerlich, B. – Clarke, D. D., *Language, Action and Context: The Early History of Pragmatics in Europe and America, 1780–1930*. Amsterdam – Philadelphia, John Benjamins 1990; a Smith, B., *Towards a History of Speech Act Theory*. In: Burkhardt, A. (ed.), *Speech Acts, Meanings and Intentions: Critical Approaches to the Philosophy of John R. Searle*. Berlin – New York, de Gruyter 1990, s. 29–61.

7 Dreyfus, H. L., *Being-in-the-World: A Commentary on Heidegger's Being and Time*. Division I. Cambridge, MA, The MIT Press 1991. Srov. též též, Heidegger's Critique of the Husserl/Searle Account of Intentionality. *Social Research*, 60, 1993, No. 1, s. 17–38; a též, The Primacy of Phenomenology over Logical Analysis. *Philosophical Topics*, 27, 1999, No. 2, s. 3–24.

8 Searle vyložil svůj vztah k fenomenologii nejsystematičtěji v článku *The Phenomenological Illusion* (c.d.).

9 Searle, J. R., *The Rediscovery of the Mind*. Cambridge, MA, The MIT Press 1992.

Spor o umělou inteligenci

V roce 1980 publikoval Searle jeden ze svých nejvlivnějších textů, článek „Minds, Brains and Programs“¹⁰ v němž uvedl na scénu slavný argument čínské pokoje. Více méně netechnickým jazykem popsal hypotetickou situaci, kdy sám v uzavřené místnosti manipuluje symboly jazyka, jemuž nerozumí, a přesto je s pomocí manuálu, který žádný ze symbolů nepřekládá, ale pouze ukazuje, jak je k sobě vzájemně přiřazovat, schopen generovat odpovědi na otázky v daném jazyce. (Je třeba doplnit, že Searlovi, uzavřenému v čínské místnosti, není známo ani to, že manipuluje se symboly jazyka, natož aby věděl, že dostává otázky a generuje odpovědi; pro něj se jedná jen o „klikyháky“.) Searle tak sám sebe postavil do situace programu, který běží na digitálním počítači, a vyvodil nevyhnutelný závěr, že pokud on sám nerozumí jazyku, jehož symboly zpracovává, pak totéž platí i o počítači (resp. o softwaru, který na počítači běží). Navzdory Alanu Turingovi, který navrhl, abychom konverzační schopnost považovali za přesvědčivý projev inteligence, nelze tedy ani konverzující počítač považovat za inteligentní bytost. Filosoficky jde o pozoruhodnou kritiku počítačového funkcionalismu, který mezitím získal ve filosofii mysli status ortodoxie.

Searlův myšlenkový experiment – který reformuloval a obhajoval po zbytek své kariéry – pochopitelně vyvolal nevoli nejen filosofů, nadšených analogií mezi lidským mozkem a počítačem, jako byl např. Daniel Dennett, ale i zástupců informatiků a technologických vizionářů.¹¹ Pokud jsem si všiml, většinové mínění se kloní k názoru, že Searlův argument podléhá Systémové námitce, podle níž Searle nepostřehl, že entita, která rozumí, není on sám, uzavřený v čínské místnosti, nýbrž celý systém (Searle + manuál + místnost), jehož je součástí.

Buď jak buď, i kdyby byla pravda, že Searle chybně identifikoval entitu, která rozumí čínštině, nebyla vyvrácena jeho teze, že počítač nemyslí. Tato teze se totiž opírá o jeho druhý argument, nezávislý na argumentu čínské

10 Searle, J. R., Minds, Brains and Programs. *The Behavioral and Brain Sciences*, 3, 1980, No. 3, s. 417–424. V češtině je dostupná verze experimentu čínské pokoje v pozdějším spisku: Searle, J., *Mysl, mozek a věda*. Přel. M. Nekula. Praha, Mladá fronta 1994 (orig. 1984).

11 D. Dennett kritizoval argument čínské pokoje spolu s informatikem D. Hofstadterem v jejich populární antologii *The Mind's I: Fantasies and Reflections on Self and Soul* (New York, Bantam Books 1982). Známý futurista a vývojář umělé inteligence R. Kurzweil se pokusil Searlův argument vyvrátit ve svém bestselleru *The Singularity is Near* (New York, Viking Penguin 2005). Novější filosofické komentáře k Searlovu argumentu nabízí kolekce: Preston, J. – Bishop, M. (eds.), *Views into the Chinese Room: New Essays on Searle and Artificial Intelligence* (Oxford, Oxford University Press 2002). Lze doporučit též podrobnou analýzu z pera našeho kolegy: Moural, J., *The Chinese Room Argument*. In: Smith, B. (ed.), *John Searle*. Cambridge, Cambridge University Press 2003, s. 214–260.

pokoje, podle něhož porozumění a ostatní intencionální stavy vyžadují sémantiku, kdežto počítač je pouze syntaktický stroj. Domnívám se, že s tímto argumentem si může poradit nějaká varianta tzv. Robotické námitky, podle níž lze intencionální stavy se sémantickými vlastnostmi připsat robotovi, řízenému počítačem – případně čínskou místností, v níž sedí Searle –, který s pomocí tohoto počítače bude navigovat světem a zjišťovat reference výrazů jazyka v přímém kauzálním kontaktu s věcmi, které ve světě najde. Searle kromě toho nejpозději od publikace *The Rediscovery of the Mind* používal argument čínského pokoje i k tomu, aby popřel nejen možnost umělé inteligence, ale i umělého vědomí.¹² Jak jsem uvedl již na začátku, diskuse o obou těchto tématech byla vzkříšena v souvislosti s novými modely generativní umělé inteligence. Ačkoli výsledky této nové technologie, která dokáže generovat texty či obrázky, jsou svým způsobem ohromující, lze pochybovat o tom, zda jde o něco víc než o syntaktický proces.

Realismus a sociální realita

Profesor Searle začal filosofií jazyka, kterou časem založil na obecné teorii intencionality, a tu vtělil do naturalistického metafyzického rámce. Konceptuální nástroje, které použil pro řešení těchto teoretických úkolů, posléze použil k vybudování komplexní sociální ontologie, tj. systému objektů (např. zboží), událostí (obchodování), vlastností (být zákazníkem), vztahů (vlastnictví) a aktů (platba), které jsou bezpochyby reálné, ačkoli je nelze redukovat na úroveň fyzických objektů, událostí, vlastností atd. Hlavní výsledky přinesla monografie *The Construction of Social Reality*, ale teoretické základy vyložil Searle již ve studii „Collective Intentions and Actions“.¹³ Searle nazval „kolektivní intencionalitou“ unikátní schopnost lidských bytostí podílet se na vzájemné spolupráci takovým způsobem, že sdílejí zvláštní typy přesvědčení, přání a intencí. Dějiny lidské kultury lze z tohoto hlediska považovat za rozvoj stále složitějších forem kolektivní intencionality, užívající jazyk, který je základní sociální institucí, protože existenci stále komplexnějších forem kolektivní intencionality umožňuje.

Teorie kolektivní intencionality dovolila Searlovi precizovat distinkci mezi hrubými fakty (*brute facts*) a institucionálními fakty (*institutional facts*), známou již z počátku jeho kariéry. Zatímco hrubá fakta existují ne-

12 Přesnější by bylo říci, že Searle nepopírá, že umělá inteligence či vědomí jsou v principu možné. Popírá však, že stávající systémy jsou vybaveny kauzálními silami, které by tyto formy mentality mohly generovat.

13 Searle, J. R., *The Construction of Social Reality*. New York, The Free Press 1995; též, *Collective Intentions and Actions*. In: Cohen, P. – Morgan, J. – Pollack, M. (eds.), *Intentions in Communication*. Cambridge, MA, The MIT Press 1990, s. 401–415.

závisle na lidské intencionalitě, institucionální fakta jsou ta, která závisejí na kolektivní intencionalitě. Jsou druhem sociálních faktů, které nastávají, jakmile lidé kolektivně udělují určité funkce jiným lidem a částem fyzické reality. Lidé a jiné fyzické objekty nevykonávají své společenské funkce díky svým fyzickým vlastnostem a schopnostem, které mohou být velmi omezené (úředník je jako každý z nás, navíc má pouze razítko; peníze jsou obyčejné kousky papíru či kovu), ale díky statusům, které jim ostatní lidé udělují. Ačkoli sociologové Max Weber a Georg Simmel i fenomenologové jako Roman Ingarden či Alfred Schutz spekulovali, že sociální realita je jaksi „duchovní“, nebo *sui generis*, Searle si zcela vystačil se známými fyzickými předměty, jimž udělují funkce akty kolektivní intencionality. Bez těchto aktů by dané funkce nemohly vůbec plnit. Na rozdíl od ontologie fyzické reality je sociální ontologie zcela závislá na intencionalitě.¹⁴

Searle a morální *Zeitgeist*

John Searle později doplnil svou systematickou teorii jazyka, myslí a společenské reality i teoriemi racionality, vědomí, svobodné vůle a politické moci, jejichž rozbor zde musím nechat stranou.¹⁵ Jeho přístup k těmto tématům charakterizuje stejný realismus, respekt k faktům a ohromnému rezervoáru sdíleného poznání, který je typický pro celé jeho dílo. V závěru této připomínky jeho filosofického díla se však chci zmínit i o Searlově zásluze o českou filosofii a o nešťastném konci jeho kariéry.

John Searle byl ženat s Američankou českého původu, což nejspíš částečně vysvětluje jeho zájem o české filosofické prostředí. Ale tento zájem měl i hlubší příčiny. Již od sedmdesátých let se o Searlovo dílo zajímali čeští lingvisté. Četli přirozeně hlavně jeho *Speech Acts* a související dílčí studie. Kromě toho znal Searla od dob svých doktorandských studií v Berkeley i Ivan M. Havel, jenž již v roce 1991 pomohl zorganizovat sérii Searlových přednášek v několika pražských akademických institucích. Searle se vracel do Čech i v následujících letech, přičemž za vrchol jeho filosofického působení u nás lze označit léta 2011 a 2012, kdy zahajoval konference na Filosofickém ústavu

14 Searlova sociální ontologie se následně stala předmětem diskusí nejen mezi filosofy, ale i ekonomy, antropology a dalšími sociálními vědci. Z této literatury uvedme např. sborníky Koepsel, D. – Moss, L. S. (eds.), *John Searle's Ideas about Social Reality: Extensions, Criticisms, and Reconstructions*. Malden, MA, Blackwell 2003; a Tsohatzidis, S. L. (ed.), *Intentional Acts and Institutional Facts: Essays on John Searle's Social Ontology*. Dordrecht, Springer 2007. Searle ve světle těchto diskusí svou sociální ontologii modifikoval: viz Searle, J. R., *Rationality in Question*. Cambridge, MA, The MIT Press 2001; a též, *Making the Social World: The Structure of Human Civilization*. Oxford, Oxford University Press 2010.

15 Searle, J. R., *The Mystery of Consciousness*. New York, NYRB 1997; též, *Rationality in Question*, c.d.; a též, *Freedom and Neurobiology*. New York, Columbia University Press 2007.

v Praze a na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. (V Ústí Searla hostil Josef Moural, jenž byl po několik let s americkým filosofem v úzkém kontaktu přímo na Kalifornské univerzitě v Berkeley, kam zajížděl vyučovat během letních semestrů.) Někteří účastníci zmíněných akcí, včetně autora těchto řádků, přispěli do sborníku „Philosophy of John Searle“, který vyšel jako zvláštní číslo časopisu *Organon F*.¹⁶ Tento sborník je zvláště cenný tím, že kromě Searlovy úvodní přednášky zahrnuje také odpovědi všem jeho autorům.

Poslední Searlova návštěva v Čechách se odehrála v pro něj mimořádně těžké době, kdy ho Kalifornská univerzita v Berkeley pod tíhou obvinění z obtěžování mladé asistentky zbavila statusu emeritního profesora. Podobného chování se prý Searle dopustil již v minulosti vůči několika studentkám, ale univerzita tyto případy zametala pod koberec. Pro Searlovy české obdivovatele byl neslavný konec jeho univerzitní kariéry šokující. Znali jsme ho jako mimořádného člověka, jenž navzdory své pracovní vytíženosti a pokročilému věku byl ochoten věnovat čas spolupráci s českými filosofi. Předtím jsem viděl jiné doklady jeho osobní štědrosti, když jsem četl některá doporučení, která Searle napsal svým studentům, aby jim pomohl získat pracovní pozice. Na druhé straně, z mnoha anekdot bylo dlouho známo, že daleko menší štědrost a shovívavost prokazoval Searle vůči lidem, které považoval za své rivaly: Danielu Dennettovi, Richardu Rortymu, Jacquesu Derridovi ad.

Domnívám se, že povahu jeho chování vůči různým skupinám lidí lze objasnit následovně. Searle prožil velmi dlouhý život a například jeho postoje vůči ženám se utvářely v padesátých letech minulého století, nejméně dekádu před druhou vlnou feminismu. Kdyby se dožil nějakých šedesáti, sedmdesáti let, jak to dříve bývalo běžné, jeho, z dnešního hlediska nevhodné, chování bychom nejspíš vysvětlili odlišnými dobovými normami. Avšak vzhledem k tomu, že se dnes lidé dožívají podstatně delšího věku a morální vývoj během posledních několika desetiletí zároveň podstatně zrychlil tempo, mnozí starší lidé jsou odsuzováni za návyky, které si uchovali z úplně jiného éry.

Ponechám na každém čtenáři, nechť se seznámí s dostupnou dokumentací o incidentech, jichž se měl Searle dopustit, a udělá si o nich vlastní mínění.¹⁷ Faktem je, že etická komise vyhodnotila důkazy uplatněné vůči Searlovi jako neprůkazné, ale prezidentka University of California přesto rozhodla

16 Hvorecký, J. – Koťátko, P. (eds.), *Philosophy of John Searle. Organon F*, 19, 2013, Supp. Issue 2. Dostupné na: <http://www.klemens.sav.sk/fiusav/organon/?q=en/view/supplement/2012/2>; [cit. 24. 10. 2025].

17 Weinberg, J., UC Berkeley Knew of Prior Complaints about Searle. *Daily Nous* (duben 2017). Dostupné na: <https://dailynous.com/2017/04/11/uc-berkeley-knew-prior-complaints-searle/>; [cit. 24. 10. 2025].

o zrušení jeho emeritury, a tak stroze ukončila filosofovo bezmála šedesátileté působení na této škole. Změnou morální atmosféry lze myslím vysvětlit i Searlovo chování vůči jeho rivalům. I agresivní tón Searlových polemik s těmi, které považoval za své konkurenty, je něčím, co bývalo, zvláště v analytické filosofii, v podstatě normou, ale co je zhruba od začátku tohoto století považováno za nevhodné a nekolegiální. Searlovy útoky na filosofy, kteří se těšili podobně privilegovanému postavení jako on, je však možno považovat za svým způsobem zábavné.¹⁸ Nepatřičné chování – i kdyby šlo jen o nevhodnou komunikaci – vůči některým mladým ženám, jež byly vůči Searlovi v podřízeném postavení, však nijak zábavné není. Navzdory jeho pokleskům coby člověka, jenž si během své zářné kariéry zvykl asi až příliš dominovat, však stěží můžeme pochybovat o významu Searlova filosofického díla, které bude inspirovat i příští generace.

18 Škodolibou radost dodnes vzbuzují Searlovy výpady proti Jacquesu Derridovi. Viz Searle, J. R., *Reiterating the Differences: A Reply to Derrida*. *Glyph 2* (Baltimore, MD, Johns Hopkins University Press 1977); též, *The Word Turned Upside Down*. *New York Review of Books*, 30, 1983, No. 16; též, *The Construction of Social Reality*, c.d., s. 159–160.